

СВЕТ МАТЕРЬЯЛЕН

Марксисті філософіі матеріалізм ёсьць пастаючы, да канца палонны навуковы сьветонагляд рэвалюцыйнага пралетарыята, які апрацаваў на вывады ўсёй гісторыі навукі і грамадскай практыкі чалавечства. Дыялектычны матэрыялізм, які ў фізіцы матэрыялізм, прызнае існаваньне матэрыі незалежна ад сьвядомасьці, ад волі чалавека.

Што ж такое матэрыя? Класіфікацыя значэньне матэрыі даў Лейбніц у сваёй працы «Матэрыялізм і эмпірыкрытыцызм»: «...Матэрыя ёсьць тое, што, дзейнічаючы на нашы органы пачуцьцяў, робіць адчуваньне; матэрыя ёсьць аб'ектыўная рэальнасьць, якая нам у адчуваньні» (том XIII, стар. 119). І яшчэ: «Матэрыя ёсьць фізічная катэгорыя для абазначэньня аб'ектыўнай рэальнасьці, якая дана чалавеку ў адчуваньні яго, якая паўстае ў фатаграфіруеца, адлюстроўваеца нашымі адчуваньнямі, існуючы незалежна ад іх» (том XIII, стар. 105—106).

Такім чынам, лэйбніскае філосафскае вызначэньне матэрыі раскрывае адносна сьвядомасьці да матэрыі, усталяваўшы пераважнасьць матэрыі і ўтрыманьне мышленьня, пачуцьцяў, адчуваньняў. Матэрыя — аб'ектыўная рэальнасьць, якая дана нам у адчуваньні; яна робіць уздзеянне на нашы органы пачуцьцяў, каардуеца, адлюстроўваеца нашым сьвядомым, пазнаеца чалавекам. Матэрыя — гэта ўсё, што існуе па-за нашым сьвядомым, незалежна ад яго.

Філосафскае паняцьце матэрыі трэба адраінаваць ад прыродазнаўча-навуковага, якое таварышчэ ад будовае фізічнага вешчства, яго ўласнасьці, станаў, формаў руху.

У развіцьці прыродазнаўства, фізічных навукаў пачынаюць будовае матэрыі азначаюцца, дэталізацыя, узаскарнаваньне. Але якімі-б ні былі гэтыя паняцьці, матэрыя ў цэлым ёсьць і азначае аб'ектыўную рэальнасьць, існуючы па-за сьвядомым.

Гісторыя развіцьця філосафіі і іншых навукаў паказвае, да якіх ідэалістычных вынікаў прыводзіць зьмешчанае філосафскае паняцьце пачынаючы з прыродазнаўча-навуковым. Так, фізіка мінулага перыяду, асабліва XIX стагодзьдзя, абсалютызавала вучэньне аб атаме. Філосафскае паняцьце матэрыі ўвасемлялася з атамістычным вучэньнем. Вучоныя лічылі атам пэўнасьцю куюскай вешчыва. Атам, пэўнасьцю разглядаўся як прастая сума атамцаў, а аб'ектыўная рэальнасьць — як тое, што складаецца з атамцаў.

Акрышчэ электронаў і пратонаў, акрышчэ электрамагнітнай масы электрычных зарадаў разбураў метафізічнае вучэньне аб непразьвісьці атома. Пераканаўшыся ў тым, што метафізічнае ўяўленьне аб атаме панявае — крах, частка фізікаў прышла да адважэньня аб'ектыўнага існаваньня матэрыі, да стварэньня таго, што нібыта «матэрыя знікла».

Гісторыя навукі і практычная дзейнасьць людзей вядоўць правільнасьцю марксісцка-лэйбніскага вучэньня аб аб'ектыўнасьці сьвету і яго існаваньня.

Сьвет па саваі прырозе матэрыяліст: ён існаваў і існуе па-за сьвядомым і незалежна ад чыго-б то ні было сьвядомым. «У сьвечце няма нічога, апроч рухавіцаў сьвету, і рухавіцаў сьвету не можа рухацца інакш, як у прастору і ў часе» (Лейбніц, т. XIII, стар. 144).

З пункту гледжаньня дыялектычнага матэрыялізму, час і прастора — асноўныя формы быцьця матэрыяльнага сьвету. У іх адзіны аб'ектыўны і з'ява, якія знаходзяцца нібы па-за часам і прасторай, ствараюцца рэальна, пачынаючы з іх паняцьцяў філосафіі ідэалізму. Рэальна пачынаюць аб'ектыўна існаваць у часе, калі рэальна панявае над розумам, а навука была яшчэ слаба развіта, людзі думалі, што зьявіць сьвет у прастору. Самую зьяву тады ўяўлялі плоскай і меркавалі, што яна краюе канцамі сьвету існуе.

У аной даўняй кніжцы быў нават такі малюнак: малях пасядаў доўгата падарожжа дабраўся да краю зямлі, да яе сходзіцца з небам; ён выглядае напавярх і бачыць, як за межамі ўсходу пачынаюцца нематырыяльны сьвет, у якім нібыта пражываюць бог і ангелы.

Ужо Джордану Бруно (1548—1600), геніяльнаму вучоны аюці Адраджэньня, адважыў папавіцца ўяўленьні аб канечнасьці ўсходу і лічыць, што ён складаецца з бесканечнай колькасьці «свечэў». Навука поўнасьцю паверылася меркаваньне Бруно. З развіцьцём навукі расоўваецца граніцы таго ўсходу, які мы ведаем. Матэрыялізм сьвет бесканечна ў часе і прастору.

Бесканечнасьць сьвету праяўляецца ў рознастайнасьці прадметаў і з'яваў, складаных матэрыяльным сьветам: планеты, вадкасць, расьліны, жывёлы і т. д.

Матэрыя бесканечна і ў часе і ў прастору. Яна бесканечна і незьмяняльна не толькі ў вышэйшым, але і ў самым драбнейшым часцінках.

Нашы паняцьці часу і прастору ёсьць навуковы абстрактны, які адлюстроўвае аб'ектыўна існуючы час і прастору.

Аб'ектыўны сьвет трохмерна. Трохмернасьць аб'ектыўнай прастору выражае тое, што любое пэра можа пампацьцява толькі ў трох перпендыкулярных напрамках, аднавіда вымярэння самога пэра. Зьмяненне нашых уяўленьняў аб прастору і часу на меры развіцьця навукі ніякім чынам не абмярае аб'ектыўнасьці матэрыяльнага сьвету, аб'ектыўнасьці часу і прастору.

Амаўленьне аб'ектыўнасьці прастору і часу неможна вядзе да філосафскай блытаніцы з ідэалізма.

Для аб'ектыўна ўсходу навука не мае ніякай у прызнанні бажэстнасьці сілы.

Марксісцкі філосафіі матэрыялізм апрацаваў на навуку, сьварыўшы, што сьвет нібы не стварае. «Матэрыялістычны сьветонагляд... — піша Энгельс, — азначае прастая разуменьне прыроды такоў, якую яна ёсьць, без усіхх набожных залаткаў» (Маркс і Энгельс, Творы, т. XIV, стар. 651).

Прызнаванне аб'ектыўнай рэальнасьці зьмяняе сьвету знаходзіцца ў пераважнай сувязі з прызнаваннем аб'ектыўнай канонамернасьці прыроды. Сьвет ёсьць канонамерны рух матэрыі.

Матэрыялізм сьвет не ёсьць хаос, незграднасьце прадметаў, пэра, рэчэў, не зьвязаных адін з адным, не знаходзяцца

у пэўным узамеадзеянні; матэрыялізм сьвет ёсьць канонамернае развіцьце, якое ажыццяўляецца па пэўных законах.

Марксісцкі дыялектычны метад дае правільнае аб'ясненьне асноўных канонамернасьці развіцьця матэрыі. З'ява сьвету, іх сувязь, узамеадзеянне з'яўляюцца строга пэўнымі, стройнымі, канонамернымі. Сьвет ёсьць канонамернае пэра, якое праяўляецца ў бесканечнай рознастайнасьці з'яваў. Амаўленьне аб'ектыўнай канонамернасьці сьвету неможна вядзе да ідэалістычных вынікаў.

Філосафіі ідэалісты адмаўляюць аб'ектыўна канонамернасьць сьвету. Сваім разважаным аб «свечэтым духу», аб «абсалютнай ісьце», які першарыўна сьвету, ідэалісты скажэюць сапраўдную карціну сьвету.

«У процілегласьці ідэалізму, які лічыць сьвет увасемляеца «абсалютнай ісьцею», «свечэтым духу», «сэваньня», — філосафіі матэрыялізм Маркса выходзіць з таго, што сьвет па прырозе сваёй матэрыяльна, што рознастайна з'яваў і сьвечэ прадстаўляюць розныя віды рухавіцаў матэрыі, што ўзаемная сувязь і ўзаемная абумоўлянасьць з'яваў, усталяваныя дыялектычным метадом, прадстаўляюць канонамернасьць развіцьця рухавіцаў матэрыі, што сьвет развіваецца па законах руху матэрыі і не мае патрэбы ні ў якім «свечэтым духу» (Сталін, «Пачынаючы лэйбізма», стар. 541).

Так таварыш Сталін у сваёй геніяльнай рабоце «Аб дыялектычным і істаўным матэрыялізм» вызначыў першую рысу марксісцкага філосафскага матэрыялізму.

***

Уся гісторыя чалавечства, уся сьвечэ развіцьці прыродазнаўчых і грамадскіх навукаў служыць бліскучым пацьверджаннем стаўнасьці канонамернасьці першай рысы марксісцкага філосафскага матэрыялізму.

Матэрыя знаходзіцца ў вяршым кругавароце. Рух — аб'ектыўная форма існаваньня матэрыі, асноўная ўласнасьць матэрыі. Рух ёсьць спосаб існаваньня матэрыі. Няма матэрыі без руху. Няма руху без матэрыі. Гэта значыць, што матэрыя без руху не існуе. Але, з другога боку, няма і руху, не зьвязанага з матэрыяй. Мышленье таксама ёсьць форма руху; яно зьявацца з высокаарганізаванай матэрыяй (з мозгам).

Рух ёсьць зьмяненне пэра. Зьмяненне сонечнай сістэмы, зьмяненне паверхні зямлі, зьмяненне атома, зьмяненне ў арганічнай клетцы, зьмяненне жыцця арганізма, зьмяненне сацыяльнага ладу — ўсё гэта розныя віды руху. Агульным для ўсіх гэтых прадметаў з'яўляецца зьмяненне.

Рух не ёсьць прастая механічная перамяшчэньне ў прастору: рух ёсьць яснае зьмяненне, узнікненьне новага, развіцьце ад старага да скарэнага, ад ніжэйшага да вышэйшага.

Для таго, каб аб'ясніць зьмяненне любой формы руху, не патрэбна прыбываць да зьнешняй «спотвороннасьці» сілы. Крыніца развіцьця, крыніца зьяўленьня новай формы матэрыі ляжыць у ёй самой. Матэрыя прыбывае ў вяршым «самааруху», крыніца якая з'яўляецца барацьба супрацьлеглых старон, унутрашняй пераважнасьці, маюцца менавіта ў ўсіх пэра і прадметах аб'ектыўнага сьвету.

Канонамернае развіцьце сьвету праяўляецца ў канонамерным пераважнасьці форм руху матэрыі адна ў адну. Дыялектычна абумоўляючы гісторыю навуку, Энгельс даў найвышэйшае вучэньне аб формах руху матэрыі:

«Прамет прыродазнаўства — рухавіца вешчыва, пэра. Пэра нельга аддзяліць ад руху. Формы і віды пэра можна пазнаць толькі ў руху. Аб пэра па-за рухам, па-за ўсёхх адносін да іншых пэра — нічога нельга сказаць. Толькі ў руху пэра выяўляе, што яно ёсьць. Прыродазнаўства, такім чынам, пазнае пэра, разглядаючы іх у сувязі адна з другою, у руху. Пэра зьяўляецца формам руху і сьвечэ панявае пэра. Такім чынам, вучэньне гэтых розных форм руху з'яўляецца глаўным прадметам прыродазнаўства» (К. Маркс і Ф. Энгельс, Шэсьць, стар. 294. Сомжкі, 1931).

Усёкі рух ёсьць станаўнасьць, узамеадзеянне пэра. Прыродазнаўства вучыць рухавіца пэра і з'яваў іх узамеадзеянні адна з адным.

Праметам вожнай навукі з'яўляецца пэўная форма руху матэрыі.

Самой прастай формай руху матэрыі з'яўляецца механічная форма руху, уключаючы механіку зямных і нябесных мас. Раскрыць закон больш прастой формы руху, зразумела, лягчэй, чым больш складанай. Вучэньне прыроды руху пачынае было пачынацца з ніжэйшых, прасцейшых форм.

Толькі ў XIX стагодзьдзі была навукова даказана пераважнасьць форм руху адна ў адну, стала магчымым пераходзіць механічнай аднабокасьці прыродазнаўства XVIII стагодзьдзя.

Пераход ад механікі да фізікі ёсьць пераход ад механікі мас да механікі малекулы. Малекулярна-кінэтычная тэорыя, вучэньне аб сьвечэ, гуку, электрычнасьці, магнетызме — усё гэта вучэньні аб ішчэ больш складаных відах руху.

Пры пэўнай ступені ўзаемадзеяньня пэра, яны знаходзяцца ў фізічным руху, выкаікаюцца такія зьмяненні ўнутрашняй будовы пэра, якія выходзіць за межы фізікі, — узнікненьне хімічнай зьяўленьня. У прырозе існуюць фізічныя граніцы для хімічных прадметаў. Хімічныя злучэньні могуць абмявацца пры пэўных умовах тэмпературы і т. п.

Энгельс у «Дыялектычным прыроды» піша, што на ўтварэньнях з тэмпература асобных пэра — соплах, планетах, стэларожныхках — панявае пэраваля форма руху матэрыі. Ён таварыш, што не можа быць і гукаў ад хімічных злучэньняў атамцаў нават пры той тэмпературы, якую ўладае яшчэ ў наш час сонца.

Ахаляжэньне планет прыводзіць усё да большага ўзаемадзеяньня пераважнасьці станаў адна ў адну розных форм зьяўленьня і даходзіць да станаў, пры якім пачынае ажыццяўляцца хімічнае рэстаўрацыя элемэнтаў станаў адна ў адну і злучэньні. Гэтыя хімічныя злучэньні зьяўляюцца рэстаўрацыя станаў (агульнае назва трох фізічных станаў: шэрага, вадкага і газаванага) ахаляжэньня планет.

Усёкі рух ёсьць зьмяненне пэра. Зьмяненне сонечнай сістэмы, зьмяненне паверхні зямлі, зьмяненне атома, зьмяненне ў арганічнай клетцы, зьмяненне жыцця арганізма, зьмяненне сацыяльнага ладу — ўсё гэта розныя віды руху. Агульным для ўсіх гэтых прадметаў з'яўляецца зьмяненне.

Рух не ёсьць прастая механічная перамяшчэньне ў прастору: рух ёсьць яснае зьмяненне, узнікненьне новага, развіцьце ад старага да скарэнага, ад ніжэйшага да вышэйшага.

Для таго, каб аб'ясніць зьмяненне любой формы руху, не патрэбна прыбываць да зьнешняй «спотвороннасьці» сілы. Крыніца развіцьця, крыніца зьяўленьня новай формы матэрыі ляжыць у ёй самой. Матэрыя прыбывае ў вяршым «самааруху», крыніца якая з'яўляецца барацьба супрацьлеглых старон, унутрашняй пераважнасьці, маюцца менавіта ў ўсіх пэра і прадметах аб'ектыўнага сьвету.

Канонамернае развіцьце сьвету праяўляецца ў канонамерным пераважнасьці форм руху матэрыі адна ў адну. Дыялектычна абумоўляючы гісторыю навуку, Энгельс даў найвышэйшае вучэньне аб формах руху матэрыі:

«Прамет прыродазнаўства — рухавіца вешчыва, пэра. Пэра нельга аддзяліць ад руху. Формы і віды пэра можна пазнаць толькі ў руху. Аб пэра па-за рухам, па-за ўсёхх адносін да іншых пэра — нічога нельга сказаць. Толькі ў руху пэра выяўляе, што яно ёсьць. Прыродазнаўства, такім чынам, пазнае пэра, разглядаючы іх у сувязі адна з другою, у руху. Пэра зьяўляецца формам руху і сьвечэ панявае пэра. Такім чынам, вучэньне гэтых розных форм руху з'яўляецца глаўным прадметам прыродазнаўства» (К. Маркс і Ф. Энгельс, Шэсьць, стар. 294. Сомжкі, 1931).

Усёкі рух ёсьць станаўнасьць, узамеадзеянне пэра. Прыродазнаўства вучыць рухавіца пэра і з'яваў іх узамеадзеянні адна з адным.

Праметам вожнай навукі з'яўляецца пэўная форма руху матэрыі.

Самой прастай формай руху матэрыі з'яўляецца механічная форма руху, уключаючы механіку зямных і нябесных мас. Раскрыць закон больш прастой формы руху, зразумела, лягчэй, чым больш складанай. Вучэньне прыроды руху пачынае было пачынацца з ніжэйшых, прасцейшых форм.

Толькі ў XIX стагодзьдзі была навукова даказана пераважнасьць форм руху адна ў адну, стала магчымым пераходзіць механічнай аднабокасьці прыродазнаўства XVIII стагодзьдзя.

Пераход ад механікі да фізікі ёсьць пераход ад механікі мас да механікі малекулы. Малекулярна-кінэтычная тэорыя, вучэньне аб сьвечэ, гуку, электрычнасьці, магнетызме — усё гэта вучэньні аб ішчэ больш складаных відах руху.

Пры пэўнай ступені ўзаемадзеяньня пэра, яны знаходзяцца ў фізічным руху, выкаікаюцца такія зьмяненні ўнутрашняй будовы пэра, якія выходзіць за межы фізікі, — узнікненьне хімічнай зьяўленьня. У прырозе існуюць фізічныя граніцы для хімічных прадметаў. Хімічныя злучэньні могуць абмявацца пры пэўных умовах тэмпературы і т. п.

Энгельс у «Дыялектычным прыроды» піша, што на ўтварэньнях з тэмпература асобных пэра — соплах, планетах, стэларожныхках — панявае пэраваля форма руху матэрыі. Ён таварыш, што не можа быць і гукаў ад хімічных злучэньняў атамцаў нават пры той тэмпературы, якую ўладае яшчэ ў наш час сонца.

Ахаляжэньне планет прыводзіць усё да большага ўзаемадзеяньня пераважнасьці станаў адна ў адну розных форм зьяўленьня і даходзіць да станаў, пры якім пачынае ажыццяўляцца хімічнае рэстаўрацыя элемэнтаў станаў адна ў адну і злучэньні. Гэтыя хімічныя злучэньні зьяўляюцца рэстаўрацыя станаў (агульнае назва трох фізічных станаў: шэрага, вадкага і газаванага) ахаляжэньня планет.

Усёкі рух ёсьць станаўнасьць, узамеадзеянне пэра. Прыродазнаўства вучыць рухавіца пэра і з'яваў іх узамеадзеянні адна з адным.

Праметам вожнай навукі з'яўляецца пэўная форма руху матэрыі.

Самой прастай формай руху матэрыі з'яўляецца механічная форма руху, уключаючы механіку зямных і нябесных мас. Раскрыць закон больш прастой формы руху, зразумела, лягчэй, чым больш складанай. Вучэньне прыроды руху пачынае было пачынацца з ніжэйшых, прасцейшых форм.

Толькі ў XIX стагодзьдзі была навукова даказана пераважнасьць форм руху адна ў адну, стала магчымым пераходзіць механічнай аднабокасьці прыродазнаўства XVIII стагодзьдзя.

Пераход ад механікі да фізікі ёсьць пераход ад механікі мас да механікі малекулы. Малекулярна-кінэтычная тэорыя, вучэньне аб сьвечэ, гуку, электрычнасьці, магнетызме — усё гэта вучэньні аб ішчэ больш складаных відах руху.

Пры пэўнай ступені ўзаемадзеяньня пэра, яны знаходзяцца ў фізічным руху, выкаікаюцца такія зьмяненні ўнутрашняй будовы пэра, якія выходзіць за межы фізікі, — узнікненьне хімічнай зьяўленьня. У прырозе існуюць фізічныя граніцы для хімічных прадметаў. Хімічныя злучэньні могуць абмявацца пры пэўных умовах тэмпературы і т. п.

Энгельс у «Дыялектычным прыроды» піша, што на ўтварэньнях з тэмпература асобных пэра — соплах, планетах, стэларожныхках — панявае пэраваля форма руху матэрыі. Ён таварыш, што не можа быць і гукаў ад хімічных злучэньняў атамцаў нават пры той тэмпературы, якую ўладае яшчэ ў наш час сонца.

Ахаляжэньне планет прыводзіць усё да большага ўзаемадзеяньня пераважнасьці станаў адна ў адну розных форм зьяўленьня і даходзіць да станаў, пры якім пачынае ажыццяўляцца хімічнае рэстаўрацыя элемэнтаў станаў адна ў адну і злучэньні. Гэтыя хімічныя злучэньні зьяўляюцца рэстаўрацыя станаў (агульнае назва трох фізічных станаў: шэрага, вадкага і газаванага) ахаляжэньня планет.

Усёкі рух ёсьць станаўнасьць, узамеадзеянне пэра. Прыродазнаўства вучыць рухавіца пэра і з'яваў іх узамеадзеянні адна з адным.

Праметам вожнай навукі з'яўляецца пэўная форма руху матэрыі.

Самой прастай формай руху матэрыі з'яўляецца механічная форма руху, уключаючы механіку зямных і нябесных мас. Раскрыць закон больш прастой формы руху, зразумела, лягчэй, чым больш складанай. Вучэньне прыроды руху пачынае было пачынацца з ніжэйшых, прасцейшых форм.

Толькі ў XIX стагодзьдзі была навукова даказана пераважнасьць форм руху адна ў адну, стала магчымым пераходзіць механічнай аднабокасьці прыродазнаўства XVIII стагодзьдзя.

Пераход ад механікі да фізікі ёсьць пераход ад механікі мас да механікі малекулы. Малекулярна-кінэтычная тэорыя, вучэньне аб сьвечэ, гуку, электрычнасьці, магнетызме — усё гэта вучэньні аб ішчэ больш складаных відах руху.

Пры пэўнай ступені ўзаемадзеяньня пэра, яны знаходзяцца ў фізічным руху, выкаікаюцца такія зьмяненні ўнутрашняй будовы пэра, якія выходзіць за межы фізікі, — узнікненьне хімічнай зьяўленьня. У прырозе існуюць фізічныя граніцы для хімічных прадметаў. Хімічныя злучэньні могуць абмявацца пры пэўных умовах тэмпературы і т. п.

Энгельс у «Дыялектычным прыроды» піша, што на ўтварэньнях з тэмпература асобных пэра — соплах, планетах, стэларожныхках — панявае пэраваля форма руху матэрыі. Ён таварыш, што не можа быць і гукаў ад хімічных злучэньняў атамцаў нават пры той тэмпературы, якую ўладае яшчэ ў наш час сонца.

Ахаляжэньне планет прыводзіць усё да большага ўзаемадзеяньня пераважнасьці станаў адна ў адну розных форм зьяўленьня і даходзіць да станаў, пры якім пачынае ажыццяўляцца хімічнае рэстаўрацыя элемэнтаў станаў адна ў адну і злучэньні. Гэтыя хімічныя злучэньні зьяўляюцца рэстаўрацыя станаў (агульнае назва трох фізічных станаў: шэрага, вадкага і газаванага) ахаляжэньня планет.

Усёкі рух ёсьць станаўнасьць, узамеадзеянне пэра. Прыродазнаўства вучыць рухавіца пэра і з'яваў іх узамеадзеянні адна з адным.

Праметам вожнай навукі з'яўляецца пэўная форма руху матэрыі.

Самой прастай формай руху матэрыі з'яўляецца механічная форма руху, уключаючы механіку зямных і нябесных мас. Раскрыць закон больш прастой формы руху, зразумела, лягчэй, чым больш складанай. Вучэньне прыроды руху пачынае было пачынацца з ніжэйшых, прасцейшых форм.

Толькі ў XIX стагодзьдзі была навукова даказана пераважнасьць форм руху адна ў адну, стала магчымым пераходзіць механічнай аднабокасьці прыродазнаўства XVIII стагодзьдзя.

Пераход ад механікі да фізікі ёсьць пераход ад механікі мас да механікі малекулы. Малекулярна-кінэтычная тэорыя, вучэньне аб сьвечэ, гуку, электрычнасьці, магнетызме — усё гэта вучэньні аб ішчэ больш складаных відах руху.

Пры пэўнай ступені ўзаемадзеяньня пэра, яны знаходзяцца ў фізічным руху, выкаікаюцца такія зьмяненні ўнутрашняй будовы пэра, якія выходзіць за межы фізікі, — узнікненьне хімічнай зьяўленьня. У прырозе існуюць фізічныя граніцы для хімічных прадметаў. Хімічныя злучэньні могуць абмявацца пры пэўных умовах тэмпературы і т. п.

Энгельс у «Дыялектычным прыроды» піша, што на ўтварэньнях з тэмпература асобных пэра — соплах, планетах, стэларожныхках — панявае пэраваля форма руху матэрыі. Ён таварыш, што не можа быць і гукаў ад хімічных злучэньняў атамцаў нават пры той тэмпературы, якую ўладае яшчэ ў наш час сонца.

Ахаляжэньне планет прыводзіць усё да большага ўзаемадзеяньня пераважнасьці станаў адна ў адну розных форм зьяўленьня і даходзіць да станаў, пры якім пачынае ажыццяўляцца хімічнае рэстаўрацыя элемэнтаў станаў адна ў адну і злучэньні. Гэтыя хімічныя злучэньні зьяўляюцца рэстаўрацыя станаў (агульнае назва трох фізічных станаў: шэрага, вадкага і газаванага) ахаляжэньня планет.

Усёкі рух ёсьць станаўнасьць, узамеадзеянне пэра. Прыродазнаўства вучыць рухавіца пэра і з'яваў іх узамеадзеянні адна з адным.

Праметам вожнай навукі з'яўляецца пэўная форма руху матэрыі.

Самой прастай формай руху матэрыі з'яўляецца механічная форма руху, уключаючы механіку зямных і нябесных мас. Раскрыць закон больш прастой формы руху, зразумела, лягчэй, чым больш складанай. Вучэньне прыроды руху пачынае было пачынацца з ніжэйшых, прасцейшых форм.

Толькі ў XIX стагодзьдзі была навукова даказана пераважнасьць форм руху адна ў адну, стала магчымым пераходзіць механічнай аднабокасьці прыродазнаўства XVIII стагодзьдзя.

Пераход ад механікі да фізікі ёсьць пераход ад механікі мас да механікі малекулы. Малекулярна-кінэтычная тэорыя, вучэньне аб сьвечэ, гуку, электрычнасьці, магнетызме — усё гэта вучэньні аб ішчэ больш складаных відах руху.

Пры пэўнай ступені ўзаемадзеяньня пэра, яны знаходзяцца ў фізічным руху, выкаікаюцца такія зьмяненні ўнутрашняй будовы пэра, якія выходзіць за межы фізікі, — узнікненьне хімічнай зьяўленьня. У прырозе існуюць фізічныя граніцы для хімічных прадметаў. Хімічныя злучэньні могуць абмявацца пры пэўных умовах тэмпературы і т. п.

Энгельс у «Дыялектычным прыроды» піша, што на ўтварэньнях з тэмпература асобных пэра — соплах, планетах, стэларожныхках — панявае пэраваля форма руху матэрыі. Ён таварыш, што не можа быць і гукаў ад хімічных злучэньняў атамцаў нават пры той тэмпературы, якую ўладае яшчэ ў наш час сонца.

Ахаляжэньне планет прыводзіць усё да большага ўзаемадзеяньня пераважнасьці станаў адна ў адну розных форм зьяўленьня і даходзіць да станаў, пры якім пачынае ажыццяўляцца хімічнае рэстаўрацыя элемэнтаў станаў адна ў адну і злучэньні. Гэтыя хімічныя злучэньні зьяўляюцца рэстаўрацыя станаў (агульнае назва трох фізічных станаў: шэрага, вадкага і газаванага) ахаляжэньня планет.

Усёкі рух ёсьць станаўнасьць, узамеадзеянне пэра. Прыродазнаўства вучыць рухавіца пэра і з'яваў іх узамеадзеянні адна з адным.

Праметам вожнай навукі з'яўляецца пэўная форма руху матэрыі.

Самой прастай формай руху матэрыі з'яўляецца механічная форма руху, уключаючы механіку зямных і нябесных мас. Раскрыць закон больш прастой формы руху, зразумела, лягчэй, чым больш складанай. Вучэньне прыроды руху пачынае было пачынацца з ніжэйшых, прасцейшых форм.

Толькі ў XIX стагодзьдзі была навукова даказана пераважнасьць форм руху адна ў адну, стала магчымым пераходзіць механічнай аднабокасьці прыродазнаўства XVIII стагодзьдзя.

Пераход ад механікі да фізікі ёсьць пераход ад механікі мас да механікі малекулы. Малекулярна-кінэтычная тэорыя, вучэньне аб сьвечэ, гуку, электрычнасьці, магнетызме — усё гэта вучэньні аб ішчэ больш складаных відах руху.

Пры пэўнай ступені ўзаемадзеяньня пэра, яны знаходзяцца ў фізічным руху, выкаікаюцца такія зьмяненні ўнутрашняй будовы пэра, якія выходзіць за межы фізікі, — узнікненьне хімічнай зьяўленьня. У прырозе існуюць фізічныя граніцы для хімічных прадметаў. Хімічныя злучэньні могуць абмявацца пры пэўных умовах тэмпературы і т. п.

Энгельс у «Дыялектычным прыроды» піша, што на ўтварэньнях з тэмпература асобных пэра — соплах, планетах, стэларожныхках — панявае пэраваля форма руху матэрыі. Ён таварыш, што не можа быць і гукаў ад хімічных злучэньняў атамцаў нават пры той тэмпературы, якую ўладае яшчэ ў наш час сонца.

Ахаляжэньне планет прыводзіць усё да большага ўзаемадзеяньня пераважнасьці станаў адна ў адну розных форм зьяўленьня і даходзіць да станаў, пры якім пачынае ажыццяўляцца хімічнае рэстаўрацыя элемэнтаў станаў адна ў адну і злучэньні. Гэтыя хімічныя злучэньні зьяўляюцца рэстаўрацыя станаў (агульнае назва трох фізічных станаў: шэрага, вадкага і газаванага) ахаляжэньня планет.

Усёкі рух ёсьць станаўнасьць, узамеадзеянне пэра. Прыродазнаўства вучыць рухавіца пэра і з'яваў іх узамеадзеянні адна з адным.

Праметам вожнай навукі з'яўляецца пэўная форма руху матэрыі.

Самой прастай формай руху матэрыі з'яўляецца механічная форма руху, уключаючы механіку зямных і нябесных мас. Раскрыць закон больш прастой формы руху, зразумела, лягчэй, чым больш складанай. Вучэньне прыроды руху пачынае было пачынацца з ніжэйшых, прасцейшых форм.

Толькі ў XIX стагодзьдзі была навукова даказана пераважнасьць форм руху адна ў адну, стала магчымым пераходзіць механічнай аднабокасьці прыродазнаўства XVIII стагодзьдзя.

Пераход ад механікі да фізікі ёсьць пераход ад механікі мас да механікі малекулы. Малекулярна-кінэтычная тэорыя, вучэньне аб сьвечэ, гуку, электрычнасьці, магнетызме — усё гэта вучэньні аб ішчэ больш склад

СЯУБА ЗАЦЯГНУЛАСЯ

БІЛЬШЕ. (Нар. «Звядзі»). Пасля п'яці дзённага ўсталявання сонечнага надвор'я, іржавы пасевы раўняюцца з асімі. На асобных участках паліўлікі прорылі ўхоны бур'яны. Калгаснікі сельскагаспадарчай арцелі «Беларускі камунар», Кузьмінска сельсаведа, пасяхона зачынілі саўбу ранніх яравых і пасадку бульбы, засеялі 8 гектараў грэчкі. Падрэнтава глеба і для саўбы прася.

Але дзяліца не так абяцала справы ў раёне іржавых калгасіў раёна. Арцель «Энергія», Самсоўска сельсаведа, мае ўсе магчымыя свечасова выкарыстаны сельскагаспадарчай работы, аднак веснавая саўба тут зацягнулася. Пасадку бульбы выкарыстаны на 50 проц., не засеяна ажно 25 гектараў канюшыны, 2 гектары канюшы і паўтара гектара кок-сагіна. У пачатку маявыдчыных брыгадах ёсць на 10 пар работных коней, але яны поўнасьцю не скарыстоўваюцца. Работы зьняць пачынаюцца ў 9—10 гадзін раніцы. Больш паліўлікі калгаснікіў не выкарыстаны дзённай нормы выпроўкі. Некастрыктаўна ўнесены над пасевы ранніх яравых культур мінеральных і арганічных ўтвараў. Замест 3.950 тон тую па плану вывезена толькі паўтары тысячы тон.

Неарганізавана праходзяць веснавыя палявыя работы і ў калгасе «Чырвоны Еўск». Тут яшчэ не пасаджана 14 гектараў бульбы, не засеяны 3 гектары канюшы.

Аналагічна становіцца паглядзецца і ў калгасе «Ульянаўск». Самсоўска сельсаведа. Прапоўлікі дыспліціна тут слаба. Дрэны прыклад паказваюць жонкі брыгады, якія па працу не выходзяць. Так, жонка брыгадыра Сяргеева Алгана за 4,5 месяцы выпрацавала толькі 4 працінаў, а жонка брыгадыра Сівака Неспара зусім нічога. Не гледзячы на тое, што калгас яшчэ дзяліца не зачыніў пасадку бульбы і саўбу тэхнічных культур, пільва сёла скарыстоўваюцца для саўбы на прысьвядзёных участках калгаснікіў і на пабочных работах. 17 мая 11 падвоў былі заняты пераўраўна дома аграроў рай-земадзела Герасіменка; 23 мая на пасадку бульбы працавалі толькі 3 пары коней, а астатнія — на прысьвядзёных участках калгаснікіў. Падрэнтаўку глебы над саўбу грэчкі не распачалі.

Не спынаюцца з саўбы ў калгасе Засіпаўска сельсаведа. У сельскагаспадарчай арцелі імені Урыцкага павяжаліся не плана пасадкі бульбы аб'яваюць хронным навор'ем і вільготнай глебай, але затое спрыяючае надвор'е было для старшын калгаса Сугака В., брыгадыра першай брыгады Сугака М. і загадчыка фермы Сугака А., якія першыя пасадзілі бульбу на сваіх прысьвядзёных участках.

Саўба ў раёне зацягнулася. Да гэтага часу яшчэ не засеяна 310 гектараў бульбы, 300 гектараў канюшы, 284 гектары канюшыны і 100 гектараў адгатаювых траў.

Вельмі марудна праходзіць падрэнтаўка глебы над пасевы пазніх культур.

Не спынаюцца з саўбы ў калгасе Засіпаўска сельсаведа. У сельскагаспадарчай арцелі імені Урыцкага павяжаліся не плана пасадкі бульбы аб'яваюць хронным навор'ем і вільготнай глебай, але затое спрыяючае надвор'е было для старшын калгаса Сугака В., брыгадыра першай брыгады Сугака М. і загадчыка фермы Сугака А., якія першыя пасадзілі бульбу на сваіх прысьвядзёных участках.

Саўба ў раёне зацягнулася. Да гэтага часу яшчэ не засеяна 310 гектараў бульбы, 300 гектараў канюшы, 284 гектары канюшыны і 100 гектараў адгатаювых траў.

Вельмі марудна праходзіць падрэнтаўка глебы над пасевы пазніх культур.

Не спынаюцца з саўбы ў калгасе Засіпаўска сельсаведа. У сельскагаспадарчай арцелі імені Урыцкага павяжаліся не плана пасадкі бульбы аб'яваюць хронным навор'ем і вільготнай глебай, але затое спрыяючае надвор'е было для старшын калгаса Сугака В., брыгадыра першай брыгады Сугака М. і загадчыка фермы Сугака А., якія першыя пасадзілі бульбу на сваіх прысьвядзёных участках.

Саўба ў раёне зацягнулася. Да гэтага часу яшчэ не засеяна 310 гектараў бульбы, 300 гектараў канюшы, 284 гектары канюшыны і 100 гектараў адгатаювых траў.

Вельмі марудна праходзіць падрэнтаўка глебы над пасевы пазніх культур.

Не спынаюцца з саўбы ў калгасе Засіпаўска сельсаведа. У сельскагаспадарчай арцелі імені Урыцкага павяжаліся не плана пасадкі бульбы аб'яваюць хронным навор'ем і вільготнай глебай, але затое спрыяючае надвор'е было для старшын калгаса Сугака В., брыгадыра першай брыгады Сугака М. і загадчыка фермы Сугака А., якія першыя пасадзілі бульбу на сваіх прысьвядзёных участках.

Саўба ў раёне зацягнулася. Да гэтага часу яшчэ не засеяна 310 гектараў бульбы, 300 гектараў канюшы, 284 гектары канюшыны і 100 гектараў адгатаювых траў.

Вельмі марудна праходзіць падрэнтаўка глебы над пасевы пазніх культур.

Выдатныя поспехі габара Нікала Смалюка

За дзень выніката 157 кубаметраў тарфяной масы

АРХІВЕР. (Палеская абласць). 23 мая зацяткі габар Беларусі калгаснік сельскагаспадарчай арцелі «Новы свет», Ахціборскага раёна, Нікалай Андрэвіч Смалюк на асушцы балот устанавіў новы выдатны рэкорд. На працягу асушчальнага дзень вынікуў 157 кубаметраў тарфяной масы.

У той-жа дзень габар калгасе «Новы свет» Гаўнла Папалаў вынікуў 95 кубаметраў тарфяной масы і калгасіна Папаса Аўдзеева — 67 кубаметраў.

ПА-БОЛЬШЭВІЦКУ ВЫКАНАЕМ ПЛАН АСУШКІ БАЛОТ

1941 год з'яўляецца першым годам ажыццяўлення велічнай сталінскай праграмы асушчання і свабоды ў Беларусі.

СССР 4-х мільярд гектараў балот. У гэтым годзе працягнецца асушчэнне 100 тысяч гектараў. Для гэтага неабходна: правесці адрэнтаўку раў і пракаду магстральных каналаў з агульным аб'ёмам земляных работ у 6.800 тыс. кубаметраў; пабудаваль 634 тыс. пабочных метраў мававіяў на каналах і рэках у наўстойлівых грунтах; пабудаваль 320 мастоў і шлюзаў; правесці вышукныя работы на плошчы ў 200 тысяч гектараў; склад праекты адзінаў на 350 тысяч гектараў і інш. Агульным аб'ёмам земляных работ з улікам бакавой сеткі складае каля 18 мільярд кубаметраў.

Калгаснае сялянства і ўвесь беларускі народ з вялікай радасцю сустрапі паставіненых СНК СССР і НК ВМ(б) аб асушчэнні і свабоды ў Беларусі. Калгаснікі Палескай абласці прынялі абавязанне асушчэння ў 1941 годзе 30 тысяч гектараў замест плана ў 20 тысяч гектараў; калгаснікі Гомельскай абласці — 25 тыс. гектараў замест плана ў 19 тысяч.

Свае абіяўныя яны пачынаюць канкрэтнымі справамі. Ішчэ залюба да падышоў сезона многія калгасіў пачалі расчышчаць балоты ад кустарнікаў, загатвілі інструменты, матэрыялы і інш. Упершыню ў практыцы меліярацкія будаўніцтва Беларусі асушчальныя работы праводзіліся зной. Тры калгасіў Вітомльскага раёна Мінскай абласці пракалі ў саванку магстральны канал даўжынёй у 4 км. Калгаснікі сельскагаспадарчай арцелі «ХІ Кастрычнік», «Чырвоны Лукі» і іншых Васілевіцкага раёна, Палескай абласці, «Чырвоная Гусараўка», Рагачоўскага раёна, Гомельскай абласці, значную частку плана асушчання выкарыстаны ў красавіку, калі яшчэ ляжал снег. Многія калгаснікі паказваюць узоры высокай прадукцыйнасці на меліярацкіх работах. Так, напрыклад, калгаснік сельскагаспадарчай арцелі «Завет Леніна», Герман Яран

Рыхтуемца да прапоўкі яравых

Нам калгас доўгі час лічыўся адтамачы. Несапэжныя прасторы балот акружалі невялікі астравок малаўраджайных няясных гэб калгаса. Сотні гектараў балот і забалочаных сенажацей у лешным вылаху давалі нам іржавую асаку і бабок. Калі мы гэту мада пахытую траву, сточычы на калгасе ў вадзе, а сена зносілі на наслыхах.

Тры год таму назад калгаснікі раўнялі пачаць асушчэнне балот—289 калгасных сімоў не могуць сядзець на 646 гектарах малаўраджайных пасякоў,—гаварылі калгаснікі.

— У вас ёсць 1072 гектары балот і забалочаных сенажацей,—паказвалі нам з раёна.

Там калгаснікі і калгасніцы, уяброўнічыся таларамі і лапатамі, вышлі на балоты, каб адваяваць ад іх ураджайную тарфіністую глебу. Мы асушылі ў той год 175 гектараў балот. Гэта была наша першая перамога. У 1940 г. асушылі ажно 140 гектараў. Сёння балоты з самага пачатку ясны былі заняты вадой Алякс, не пыхаючы на карысную ясны, калгаснікі арганізавана вышлі на работы і асушылі ўжо звыш 100 гектараў драўняных.

На асушчальнай плошчы земляноць 27 гектараў жыта і 69 гектараў сенажы траў. На балотах пасевана 25 гектараў кок-сагіна і 24 гектары аўса. Ураджай, які збірае на балотах, у тры разы перавышае ураджай на палях. Усё гэта даламагало калгасу заваяваць пачаткова права ўдзяліцца ў Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы.

Трой год удзяліліца наш калгас у выстаўцы. Асушчальны балоты, павышаючы з года ў год ураджайнасць, калгаснікі нашай арцелі за апошнія тры год атрымалі ў сярэднім 11,1 цнт. зерняных, 54 цнт. сена малагалецін траў з гектара і надалі ад кожнай фуражнай каровы па 1570 літраў малака.

За высокі ўраджай і развіццё жывёлагадоўлі калгас удастоіўся высокай узнагароды—шпатома 2-й ступені Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі. Гэта вялікая чысь для калгаса.

Летас калгас яшчэ ў сярэднім з гектара па 14 цнт.траў зярна. Выдатна пра-

пачалі даярмі калгаса, якія пачалі ад кожнай фуражнай каровы на 1663 літры малака. Сёння нашаму калгасу даведава на дзяржавнае заданне па ўраджайнасці ў размеры 14,12 цнт. зерняных, 160 цнт. бульбы з гектара і 1550 літраў малака ад кожнай фуражнай каровы. Выходзіць, што калі-б мы мелі павяг леташні ўраджай, то многія звышні атрымалі-б дадатковую аплату на працягу. Але-ж ні ў якім вылаху не думаем заспакайвацца на леташнім ураджай! Хіба-ж для гэтага калгаснікі збіралі помел і ўсю зіму вазілі са станыні мінеральных ўгнаенні? Калгаснікі цвёрда ралілі сёння не сямь на наўстойнае глебе.

Задоўга да вылаху ў поле, сабраўнічыся на агульным сходзе, калгаснікі абмяркоўвалі магчымасці кожнай з 8-мі брыгад нашай арцелі. На сходзе выступалі перадавікі—удзялілічы выставкі, якія абмяноўвалі сваім вопытам. І на гэтым сходзе калгаснікі ўзялі на сямь абавязанне атрымаць сёння 100-пудоўны ўраджай зерняных, надалі ад кожнай фуражнай каровы на 1700 літраў малака.

Веснавую саўбу калгас пачаў адным з першых у раёне і зачыніў яе таксама раней за ўсё. На 25 красавіка была закончыла саўбу ранніх яравых культур на плошчы ў 167 гектараў; да 11 мая было засеяна 40 гектараў ліну; закончылі пасадку 100 гектараў бульбы, план пасадкі яе перавышаны.

Раніш вясной забаранілі 250 гектараў азімага жыта і шпачны. Засеялі 25 гектараў кок-сагіна.

Ішчэ калгас рыхтуе глебу пад грэчку, якую пачне сямь у пачатку чэрвеня ў добра прагэтую зямлю. На палях калгаса — высокая густое жыта, зелянюць усходы аўса і ячменю. У агародзе пасеваны бурякі, гуркі, высаджана расада памідораў.

А на балотах ішчэ ўторная барацьба з вадой. Калгаснікі цвёрда ралілі праз вадзі зачыніць асушчэнне 150 гектараў балот. Ішчэ мы рыхтуемца да першай прапоўкі яравых, працягваем расчыстку і раскарпоўку асушчальных плошчы.

А. Г. НАРАК, старшыня калгаса «Абарона краіны», Васілевіцкага раёна.

Пачалі асушчу балот

ВАРАШАВІЧЫ. (Нар. «Звядзі»). Перадавы калгасі і вёскі абласці разгарнулі меліярацкія работы.

Першым пачаў наступленне на балота калгас «Большэвік», Клецкага раёна. Ён свечасова закончыў саўбу зерняных і тэхнічных культур, а таксама пасадку бульбы і ўсю работную сілу пераклалі на балоты. За некалькі дзён асушчана 45 гектараў драўняных балот.

Спаборнічаючы паміж сабой, калгаснікі паказваюць высокія ўзоры прадукцыйнасці працы. Стаханавец Іосіф Васілевіч Колека ішчэдня дае на 2 нормы, выкідае да 20 кубаметраў зямлі.

Прастудыў да меліярацкіх работ і калгас імені Дзержынскага, гэтага раёна. На вялікім балотным масіве Перавешні за лета асушчэнне 150 гектараў.

У Стаўбоўскім раёне пачалося асушчэнне непраходных Баханавіцкіх балот. Асушчана ўжо 8 гектараў. На работу шпачыня выходзіць 50 чалавек. За лета тут працягнецца асушчэнне 760 гектараў. Каб справіцца з гэтай задачай, сялянне паўночных вёсак Язвінка, Варнаўта, Навасельце, Засуны і Сабала арганізуюць меліярацкія брыгады.

ПІНСК. (Нар. «Звядзі»). Паліявыя работы ў калгасе абласці праходзяць арганізавана. Саўбу зерняных падыходзіць к канцу. У дзяржавным раёне пасеваныя работы ў асноўным закончыты. Балгас імені Молатава першым у раёне зачыніў саўбу зерняных і тэхнічных культур на добра апрацаванай і ўгнаеннай глебе.

19 мая калгас разгарнуў меліярацкія работы. На асушцы ішчэдня праца 30 чалавек. За тры дні пракарана 2 кіламетры канаў. Вышлі на асушчу балот таксама ў калгасе імені Кірава і «Новая жыццё».

У калгасе імені Сталіна, Ганчэвіцкага раёна, на асушчу балот выходзіць шпачыня 25—30 чалавек. Работа праходзіць арганізавана, звышні паміж сабой спаборнічаюць. Звышні Зялёны Дамітры за 10 работных дзён праправа канава даўжынёй у 800 метраў, адрамантавала старую канаваў даўжынёй у 100 метраў і пракарана магстральны канал у 400 метраў.

Пачаліся меліярацкія работы таксама ў раёне калгасіў Іванаўскага і Драгічынскага раёнаў.

Выбар прафесіі

Хутка сярэдняя школа выпускае новых атрад сваіх выхаванцаў. На шырокі шлях будаўніцтва камунізма выйдучы сотні тысяч юнакоў і дзяўчат, якія пачысала і ўнаўлева сустрачучы новы этап свайго маладога жыцця.

Многі з тых, якія калгасюць сярэдняю школу, ужо, безумоўна, наменлі сферу грамадскай дзейнасці, якой яны маюць намер прысвяціць усе свае зноўнасны, сілы і веды, каб быць найбольш карыснымі сацыялістычнай радзіме.

Дзесяткі тысяч юнакоў і дзяўчат залюбілі педагогічна і жывіцкія вышэйшыя навуцальныя ўстановы, у адказ на ўказанне любімага таварыша Сталіна аб неабходнасці пачыночыць з неадзапэкай гэтых ВНУ.

Тысячы юнакоў і дзяўчат пасля XVIII з'езда ВМ(б) гаварылі і пісалі: «Мы хочам быць машынабудуўнікамі, таму што машынабудуўніцтва належыць выдучае разлі ў тэхнічным узбраенні народнай гаспадаркі», або: «Мы хочам быць хімікамі, бо 3-я пільгодка—пільгодка хіміі».

Тысячы юнакоў і дзяўчат, патягненыя заклікам XVIII Усесаюзнай парткамафэрэнцы, вывучаючы эканоміку фабрык, заводаў, шпач, гаворылі: «Мы хочам быць эканамістамі, каб даламачыць пільты і ўраду ўмацоўваць нашу эканоміку ў найкаралеўшчы тэрмін забяспечыць выкарыстанне асноўнага эканамічнага заданні СССР».

Але не ўсе з агляваючых сярэдняю школу прадукалі важнейшае для слабе пільтанне—аб сваім далейшым жыццёвым шляхам, аб сваім месцы ў рыхдах будаўніцтва камунізма.

Вырашыты гэта пільтанне ім треба дапамагчы. Кожны выпускнік школы павінен памятаць абавязанні нашага саветскага ладу, які ў прамісласць усім пільрэдным грамадскім формам, не ведае лініі і непазрэбных людзей і людзей назначыных. Таварыш Сталін на прыёме работнікаў чыгуначнага транспарта ў 1935 г. ўказаў, што ў чыгуначніку ёсць работнікі на вялікіх пастах і работнікі, якія стаяць на невялікіх пастах, але яма людзей непазрэбных або назначыных; пачынаючы ад самых вялікіх кіраўнікоў і канчаючы малымі работнікамі—усе вялікія, усё значныя.

Маладзе, якая калгасе сярэднюю школу, мае неабмежаваныя магчымасці прымяненні сваіх сіл і ведаў ва ўсёх галінах народнай гаспадаркі. Сацыялістычныя фабрыкі, заводы, чыгуны, калгасы, саўгасы, дзяржавныя ўстановы чакуюць велізарнай колькасці маладых культурных работнікаў; сацыялістычныя формы працы забяспечваюць неабмежаваныя магчымасці разгорвання творчай ініцыятывы, росквіту фізічных, разумовых сіл і зольнаснай кожнага працоўнага чалавека.

Гэта значае, што патрэбна далей пільліць вельмі, якія атрымалі ў сярэдняй школе, бо сацыялістычны гаспадарскі грунтунца на перадавой тэхніцы, пазашпачных дасягненнях навуцы. Саветская сацыялістычная культура з'яўляецца перадавой культурай чалавечтва. А што патрэбна для таго, каб засвоіць гэтую культуру і быць дастойным юсьбітам яе? Таварыш Сталін вучыць, што для гэтага патрэбна вучыцца, вучыцца ўпору, першазна.

Гэтыя сталінскія ўказанні з'яўляюцца кіруючымі для лепшых людзей нашай краіны. Значныя людзі тт. Стаханаві, Дзямчэнга, Вінаградаловы, Гулаў свае поспехі ў вытворчасці таварыцтва замацавалі ў вышэйшай школе.

Міхал Іванавіч Калінін у прамове на варадзе вучняў сярэдняй шпачы Ваўнаўскага раёна гор. Масквы 7 красавіка 1940 г. вымагана сфармуліраваў значэнне сістэматычнай вучобы:

«Усе школьнікі павіны памятаць, што толькі той чалавек будзе мець якое-небудзь знанне ў грамадскім і дзяржавным жыцці, на любым карысным полі

дзейнасці, хто ўмее працаваць сістэматычна, з велічаным справы. ...Хто жадае быць у будучым кваліфікаваным работнікам, той павінен праціць саветскую школу, павучыцца сістэматычнай работе над кнігай і над самім сабой. Хто не пройдзе школу, таму дзякжа будзе потым працаваць. Гэты не жахот, г. зв. асушчэнне сістэматычнай работы, заўбеды і ва ўсім будзе скажана, заўбеды будзе праследваць вас па пільтах, як пеня».

Пачаць пільтанне гэтых навываў да сярэдняй школы, замацоўваюцца яны ў вышэйшай школе ўсёх спецыяльнасцей, на працягу. Перад выпускнікам пільтара рашчэння завучы вышэйшай школы ўсёх спецыяльнасцей. У ажно з гэтых зварыў уважліва—справа асабістых навываў, імяніны і зольнаснай тых, хто мае намер у іх уважліва. У гэтым вылаху дапамогу павіна аказаць школа, бацькі.

Саветская сацыялістычная гаспадарка мае неабмежаваныя магчымасці развіцця; ёй патрэбны высокакваліфікаваны спецыялісты ва ўсёх галінах навуцы і практыцы: медыцы, эканамісты, каамератары, педагогі, гарнікі, сельгаснікі, тэхнікі, хімікі, чыгуначнікі, ветэрынары, леснікі, электрыкі, механікі, шпачы, камюністы.

Неабходна, аднак, пераспэрачна калгасюць сярэдняю школу ад павароўнага захалення некаторымі, з перагата пункту погляду, дзёмі прафесіямі. На любым участку сацыялістычнага будаўніцтва неабходна працаваць кваліфікаваны, пастойны. Аб гэтым гаворыць біграфія знатных людзей нашай краіны. Красачна і праўдыва пісае на гэтым пільтанне заслужаная артыстка ардынасева М. Орлова. Творчасьць актара прыносіць яму многа радасці. Але готу радасць прыносіць і ўсякая іншая праца, якая адарона творчай мысллю, пошукамі, дзяржавінімі. Пільжо аграроў, якія вырашылі пільт сорг шпачыні, хірургі, які смяеі аперацыйны паставіў на лётні сямрэальна хвората, сельгаснік, які прышоў да важных і шпачыных вынікаў у рэзультате сваёй работы, фізік, які ўбаганіў навуку новымі адкрыццямі,—ішчэлісь менш, чым актара якому ўдалася яго роля.

Ад саветскага грамадзяніна патрабуюцца не толькі веды і навывы, але і непахісная воля, адданасць сваёй справе, любоў да яе, як да справы, карыснай грамадству і неабходнай у інтэресах сацыялістычнай радзімы. Балі ў нас усе работы добрыя, няма непазрэбных і няважных прафесій, то гэта значыць, што кожны работнік, які ўспрамае сваю карысьць для грамадства, абавязан аддаць сваёй справе ўсе сілы, волю і веды. Вось таму свядомы выбар прафесіі—гэта свядомы адносіны да жыцця сваёй краіны, свайго народа, улік таго, у якіх прафесіях зарыз больш усяго адлучае патрэбу краіны. У гэтым—пільрытэтычн доўг моладзі.

Перад вельмім колгасам саветскага грамадзяніна павіны стаяць, вобразы найвялікіх людзей—Маркса, Энгельса, Леніна, якія аддалі справе служэння народу ўсе свае тэлы і чыстыя сілы, глыбокія веды, неабмежаваную волю. У памяці кожнага павіны заўбеды быць словы мудрага Сталіна, які ў адказ на баскыны лётар прытаніў у дзень яго 50-годдзя, пісаў, што ён сатуў і ў далейшым аддаць справе работачага класа, справе пралетарскай рэвалюцыі і сусветнага камунізма ўсе свае сілы, усё свае зольнасці і, калі будзе патрэбна, усю сваю кроў кропіць за кропай.

Гэтыя словы нашага найвялікага пільтаніка і правадчыра лавіны заўбеды быць пільдываюй зоркай і непарушным правілам для ўслага, хто выбірае сабе месца ў грамадскай працы на карысьць любімай сацыялістычнай радзімы.

Прафесар А. А. МАНАУ.

пачалі даярмі калгаса, якія пачалі ад кожнай фуражнай каровы на 1663 літры малака. Сёння нашаму калгасу даведава на дзяржавнае заданне па ўраджайнасці ў размеры 14,12 цнт. зерняных, 160 цнт. бульбы з гектара і 1550 літраў малака ад кожнай фуражнай каровы. Выходзіць, што калі-б мы мелі павяг леташні ўраджай, то многія звышні атрымалі-б дадатковую аплату на працягу. Але-ж ні ў якім вылаху не думаем заспакайвацца на леташнім ураджай! Хіба-ж для гэтага калгаснікі збіралі помел і ўсю зіму вазілі са станыні мінеральных ўгнаенні? Калгаснікі цвёрда ралілі сёння не сямь на наўстойнае глебе.

Задоўга да вылаху ў поле, сабраўнічыся на агульным сходзе, калгаснікі абмяркоўвалі магчымасці кожнай з 8-мі брыгад нашай арцелі. На сходзе выступалі перадавікі—удзялілічы выставкі, якія абмяноўвалі сваім вопытам. І на гэтым сходзе калгаснікі ўзялі на сямь абавязанне атрымаць сёння 100-пудоўны ўраджай зерняных, надалі ад кожнай фуражнай каровы на 1700 літраў малака.

Веснавую саўбу калгас пачаў адным з першых у раёне і зачыніў яе таксама раней за ўсё. На 25 красавіка была закончыла саўбу ранніх яравых культур на плошчы ў 167 гектараў; да 11 мая было засеяна 40 гектараў ліну; закончылі пасадку 100 гектараў бульбы, план пасадкі яе перавышаны.

Раніш вясной забаранілі 250 гектараў азімага жыта і шпачны. Засеялі 25 гектараў кок-сагіна.

Ішчэ калгас рыхтуе глебу пад грэчку, якую пачне сямь у пачатку чэрвеня ў добра прагэтую зямлю. На палях калгаса — высокая густое жыта, зелянюць усходы аўса і ячменю. У агародзе пасеваны бурякі, гуркі, высаджана расада памідораў.

А на балотах ішчэ ўторная барацьба з вадой. Калгаснікі цвёрда ралілі праз вадзі зачыніць асушчэнне 150 гектараў балот. Ішчэ мы рыхтуемца да першай прапоўкі яравых, працягваем расчыстку і раскарпоўку асушчальных плошчы.

А. Г. НАРАК, старшыня калгаса «Абарона краіны», Васілевіцкага раёна.

ВАРАШАВІЧЫ. (Нар. «Звядзі»). Перадавы калгасі і вёскі абласці разгарнулі меліярацкія работы.

Першым пачаў наступленне на балота калгас «Большэвік», Клецкага раёна. Ён свечасова закончыў саўбу зерняных і тэхнічных культур, а таксама пасадку бульбы і ўсю работную сілу пераклалі на балоты. За некалькі дзён асушчана 45 гектараў драўняных балот.

Спаборнічаючы паміж сабой, калгаснікі паказваюць высокія ўзоры прадукцыйнасці працы. Стаханавец Іосіф Васілевіч Колека ішчэдня дае на 2 нормы, выкідае да 20 кубаметраў зямлі.

Прастудыў да меліярацкіх работ і калгас імені Дзержынскага, гэтага раёна. На вялікім балотным масіве Перавешні за лета асушчэнне 150 гектараў.

У Стаўбоўскім раёне пачалося асушчэнне непраходных Баханавіцкіх балот. Асушчана ўжо 8 гектараў. На работу шпачыня выходзіць 50 чалавек. За лета тут працягнецца асушчэнне 760 гектараў. Каб справіцца з гэтай задачай, сялянне паўночных вёсак Язвінка, Варнаўта, Навасельце, Засуны і Сабала арганізуюць меліярацкія брыгады.

ПІНСК. (Нар. «Звядзі»). Паліявыя работы ў калгасе абласці праходзяць арганізавана. Саўбу зерняных падыходзіць к канцу. У дзяржавным раёне пасеваныя работы ў асноўным закончыты. Балгас імені Молатава першым у раёне зачыніў саўбу зерняных і тэхнічных культур на добра апрацаванай і ўгнаеннай глебе.

19 мая калгас разгарнуў меліярацкія работы. На асушцы ішчэдня праца 30 чалавек. За тры дні пракарана 2 кіламетры канаў. Вышлі на асушчу балот таксама ў калгасе імені Кірава і «Новая жыццё».

У калгасе імені Сталіна, Ганчэвіцкага раёна, на асушчу балот выходзіць шпачыня 25—30 чалавек. Работа праходзіць арганізавана, звышні паміж сабой спаборнічаюць. Звышні Зялёны Дамітры за 10 работных дзён праправа канава даўжынёй у 800 метраў, адрамантавала старую канаваў даўжынёй у 100 метраў і пракарана магстральны канал у 400 метраў.

Пачаліся меліярацкія работы таксама ў раёне калгасіў Іванаўскага і Драгічынскага раёнаў.

Хутка сярэдняя школа выпускае новых атрад сваіх выхаванцаў. На шырокі шлях будаўніцтва камунізма выйдучы сотні тысяч юнакоў і дзяўчат, якія пачысала і ўнаўлева сустрачучы новы этап свайго маладога жыцця.

Многі з тых, якія калгасюць сярэдняю школу, ужо, безумоўна, наменлі сферу грамадскай дзейнасці, якой яны маюць намер прысвяціць усе свае зноўнасны, сілы і веды, каб быць найбольш карыснымі сацыялістычнай радзіме.

Дзесяткі тысяч юнакоў і дзяўчат залюбілі педагогічна і жывіцкія вышэйшыя навуцальныя ўстановы, у адказ на ўказанне любімага таварыша Сталіна аб неабходнасці пачыночыць з неадзапэкай гэтых ВНУ.

Тысячы юнакоў і дзяўчат пасля XVIII з'езда ВМ(б) гаварылі і пісалі: «Мы хочам быць машынабудуўнікамі, таму што машынабудуўніцтва належыць выдучае разлі ў тэхнічным узбраенні народнай гаспадаркі», або: «Мы хочам быць хімікамі, бо 3-я пільгодка—пільгодка хіміі».

Тысячы юнакоў і дзяўчат, патягненыя заклікам XVIII Усесаюзнай парткамафэрэнцы, вывучаючы эканоміку фабрык, заводаў, шпач, гаворылі: «Мы хочам быць эканамістамі, каб даламачыць пільты і ўраду ўмацоўваць нашу эканоміку ў найкаралеўшчы тэрмін забяспечыць выкарыстанне асноўнага эканамічнага заданні СССР».

Але не ўсе з агляваючых сярэдняю школу прадукалі важнейшае для слабе пільтанне—аб сваім далейшым жыццёвым шляхам, аб сваім месцы ў рыхдах будаўніцтва камунізма.

Вырашыты гэта пільтанне ім треба дапамагчы. Кожны выпускнік школы павінен памятаць абавязанні нашага саветскага ладу, які ў прамісласць усім пільрэдным грамадскім формам, не ведае лініі і непазрэбных людзей і людзей назначыных. Таварыш Сталін на прыёме работнікаў чыгуначнага транспарта ў 1935 г. ўказаў, што ў чыгуначніку ёсць работнікі на вялікіх пастах і работнікі, якія стаяць на невялікіх пастах, але яма людзей непазрэбных або назначыных; пачынаючы ад самых вялікіх кіраўнікоў і канчаючы малымі работнікамі—усе вялікія, усё значныя.

Маладзе, якая калгасе сярэднюю школу, мае неабмежаваныя магчымасці пры

Вайна ў Еўропе, Афрыцы і Азіі

(Дзённым вазным дзеяннем)

На англа-германскай фронце за праішоўшымі два дні найбольш значнай падзеяй з'явіўся марскі бой у ісландскіх водах. Злучэнне германскага вайска-марскога флота, паведзанага ў водах ісландскіх водаў у бой з англійскімі вайска-марскімі сіламі. Пасля жорсткага бою германскі лінейны «Вімарк» патапіў англійскі лінейны крейсер «Худ». Другі англійскі карабель класа «Кінг Джордж V» быў пашкоджан і вышаў з бою. Агенцтва Рэйтэр перадае, што англійскія вайска-марскія сілы прадаўжаюць праследваць германскія вайсковыя караблі ў паўночнай частцы Атлантычнага акіяна. У паведамленні ўказваецца, што на меншай меры адзін германскі карабель з ліку прымаўшых узлом у марскі бой у ісландскіх водах быў тарпедыраван.

Днём 24 мая і ў ноч на 25 мая, паведамляючы ў зводцы германскага камандавання, германскія самалёты пацярпелі бамбардзіроўны авіяцыйныя зборы і партыяны збудаванняў, размешчаныя на паўднёвым і паўднёва-ўсходнім узбярэжжы Англіі. 25 мая германскія знішчальнікі зрабілі налёты на ўзбярэжжа Паўднёвай Англіі.

Дзённым англійскі авіяцыйны на працягу 24 і 25 мая былі абмежаванымі.

У Міжземным моры гадоўны ўдар германска-італьянскіх узброеных сіл параніўшы накіраван супроць вострава Крит. Згодна зводкі германскага камандавання, заходняя частка вострава занята германскімі войскамі. Жорстка быў у якіх прыме такаса актывіўны ўдзел авіяцыйных вайсковых частак, прадаўжаючы. Асноўны бай, перадае карэспандэнт агенцтва Рэйтэр, адбываўся ў раёне Малеі, дзе войскі саюзнікаў выдзілі наступленне на аэрадром пры падтрымцы артылерыі і калоніў. Немцы прабуюць утрымаць займаемы імі пазіцыі і не дапусціць пераходу аэрадрома ў рукі англійцаў. На захад ад Бані немцы уладася прызначыць у размяшчэнне англійскіх частак. Германскія парашутысты, паведзанага германскага інфармацыйнае бюро, прадаўжаюць прызначэння на востраве. У зводцы англійскага камандавання адзначаецца, што германскія часткі, якія высадзіліся ў раёне Геракліона і Рэтымні, былі знішчаны. Знішчаны таксама і некаторыя іншыя высадзіўшыся часткі германскіх войск. Агульнае становішча на востраве Крит, спярдае марскі карэспандэнт агенцтва Рэйтэр, некалькі пазначыўшы, бо выдасяненне немцаў у Геракліона і Рэтымні дзе англійскае камандаванне магчымым скарыставаць там войскамі часці для апераций супроць Малеі. Дзе становішча ўсё лямца астаецца сур'ёзным.

Разам з сукупнымі аперациямі рэагавання таксама будыцца марскія бай. Згодна зводкі германскага камандавання, германская авіяцыя патапіла з 20 мая 7 англійскіх крейсераў, 8 эсмінцаў, агульнавадноў лодку і 5 тарпедных катэраў. Англійскія вайска-марскія сілы, перадае агенцтва Рэйтэр, патапілі вялікую колькасць германскіх дробных суднаў. Знішчана таксама многа германскіх бамбардзіроўшчыкаў і транспартных самалётаў.

Бамбардзіроўка зоны Суэцкага канала

ЛОНДАН, 25 мая. (ТАСС). Агенцтва Рэйтэр перадае камюніке гетіскага міністэрства ўнутраных спраў, у якім гаворыцца, што ў ноч на 24 мая выпрыска-

Побач з наладам на востраве Крит германская авіяцыя, адзначаючы ў германскай зводцы, прадаўжае рабыць налёты на Малеі.

У Паўночнай Афрыцы, на фронце Тобрука і ля Солума, нічога істотнага не адбылося.

Ва Усходняй Афрыцы, у Абісініі, бай прадаўжаюцца ў Гала Сіама, Амхары (паўночна-заходняя Абісінія) і ў раёне аэра, на паўдзень ад Адыс-Абебы.

У раёне Амхары, гаворыцца ў камюніке камандавання англійскіх сіл на Блізкім Усходзе, вялікага калона італьянскіх войск, якая ў пачатку красавіка адступіла з Добра-Марок і з тэту часу прабывала скрытыя ад праследавання англійцаў у горных раёнах на паўноч ад Адыс-Абебы, была атакавана суданскімі войскамі і абісініі партызанамі пад камандаваннем англійскіх афіцэраў. Пасля жорсткіх боёў на працягу трох дзён гэта калона капітулявала. У італьянскія зводцы павядаецца капітуляцыя калоны італьянскіх войск у раёне Амхары.

У раёне аэра, адзначаючы ў англійскім камюніке, англійскія войскі занялі Соху (на паўдзень ад Адыс-Абебы).

У абласці Гала-Сіама, згодна зводкі італьянскага камандавання, італьянскія войскі аказвалі супраціўленне на левым беразе ракі Аю.

У камюніке камандавання англійскіх паветраных сіл на Блізкім Усходзе ўказваецца, што англійскія самалёты бамбардзіравалі пазіцыі італьянскіх зенітных батэраў ў раёне ракі Аю. Апрача таго, авіяцыя генерала дэ Голя бамбардзіравала італьянскія войскі і адзін з фортаў у раёне Гандара.

У Ірану быў выдпушчэны ў захад і паўднёвай частцы Ірану. Які перадае марскі карэспандэнт агенцтва Асоцыятыд Прэс, іракскія войскі адрылі плавін на раіне Бўфран у раёне Рамадзі, у сувязі з чым пачалася паводка, і іракскія войскі аказаліся ізаляванымі. З прычыны гэтага, паводка паведзана англійскага камандавання, апераций англійскіх войск у раёне Эль-Фалуджы (на ўсход ад Рамадзі) часова спыніліся. У камюніке камандавання англійскіх сіл на Блізкім Усходзе ўказваецца, што англійскія войскі аднаўляюць у вазоніях Эль-Фалуджы камунікацыі і дарогі, пацярпелыя паводкай. У раёне Рамадзі-Рутба, згодна зводкі іракскага камандавання, іракскія партызанскія часткі прымуцілі адступіць англійскія партызанскія атрады.

У паўднёвай частцы Ірана, гаворыцца ў іракскай зводцы, іракскія войскі адбілі атакі англійскіх войск на паўноч ад Васры. У камюніке камандавання англійскіх сіл на Блізкім Усходзе адзначаецца, што дзённым англійскіх войск рэагаванне ў раёне ракі Тір у 6 мілья ад Васры. У самім горадзе ўсё спакойна.

Англійская авіяцыя бамбардзіравала іракскі мотаратранарт у раёне Хабаіні і зрабіла налёты на Вагад. Бамбардзіроўшчы пацярпелі таксама сільскія аэрадром у Алепо. Іракскія самалёты пацярпелі каласальнаму абстрэлу англійскіх казармаў ў Хабаіні.

26 мая. (ТАСС).

АДОЗВА ЧЭРЧЫЛЯ

ЛОНДАН, 25 мая. (ТАСС). Агенцтва Рэйтэр перадае змест асабістай адозвы англійскага прэм'ер-міністра Чэрчыля да пасольніцтва Вялікабрытаніі, у якой укаваны задачы, што ставяць перад жыхарамі краіны ў выпадку ўтэрэжэння. Гэтая адозва з'яўляецца прамовай да бітвой, якая будзе распаўсюджана на ліку чым трылі ў колькасці больш 14 млн. аэкз-спіяраў.

У адозве Чэрчыля даецца рад указанняў насельніцтву ўнутраных раёнаў краіны на выпадак, калі высадзіцца значная колькасць парашутыстаў або войск, дастаўленых самалётамі.

ГРЭЧАСКІ КАРОЛЬ І ГРЭЧАСКІ УРАД ПАЇНУЛІ КРЫТ

ЛОНДАН, 25 мая. (ТАСС). Карэспандэнт агенцтва Рэйтэр перадае з Каіра, што згодна афіцыйнага паведамлення, грэчаскі кароль і грэчаскі ўрад паінулі сёння востраве Крит і выехалі ў Вігет.

ЛОНДАН, 25 мая. (ТАСС). Карэспандэнт агенцтва Рэйтэр перадае з Каіра, што згодна афіцыйнага паведамлення, вялікія сілы германскай авіяцыі пацярпелі ўчора з 14 да 17 гадзін бесперапынай бамбардзіроўцы гарады Каіра, Рэтымні і Геракліон на востраве Крит. Карэспандэнт указвае, што ў рэзультате бамбардзіроўкі нанесены велізарныя разбурэнні.

НОВЫЯ ГЕРМАНСКІЯ ПЛАНЕРЫ

ЛОНДАН, 25 мая. (ТАСС). Як мяркуюць немцы скарыстоўваюць для высадкі войск на Крыце планеры, якія могуць апусціцца ноччу на мора. Гэтыя планеры снабжаны невялікімі рухавікамі, даючымі ім магчымасць дасягнуць берага.

БЮ-ПОРК, 25 мая. (ТАСС). Лонданскі карэспандэнт агенцтва Юнайтэд Прэс перадае, што па навіных вестках, немцы ў сучасны момант вымарстоўваюць для ўтэрэжэння на востраве Крит новыя іракскія планеры. Гэтыя планеры адцягваюцца ад самалётаў паўсюль ўзбярэжжа. Сказалі, якія знаходзяцца на такіх планерах, дасягаюць берага з дапамогай устаўленага на кожным планеры матара. Марскія планеры даюць магчымасць рабыць высадку войск у ночны час.

ВЫХАД АНГЛІЙСКІХ ВАЕННЫХ КАРАБЛЕЎ З ГІБРАЛТАРА

БЮ-ПОРК, 25 мая. (ТАСС). Як перадае марскі карэспандэнт агенцтва Юнайтэд Прэс, іспанскае інфармацыйнае агенцтва Сібра паведамае, што ўсе англійскія ваенныя караблі, якія стаялі на якоры ў Гібралтары, некалькі вышлі з гавані і накіраваліся ў Атлантычны акіян. Як перадаюць, у ліку гэтых караблёў знаходзіцца адзін авіяносец.

У АБАРОНУ «ДЭІЛ УОРНЕР»

ЛОНДАН, 25 мая. (ТАСС). 800 рабочых арганізацыі працэставалі супроць забароны газеты «Дэіл уорнер». У ліку гэтых арганізацыяў працэставалі звыш мільяна членаў трох-іонаў знаходзяцца: вышамом штотыднёвы канферэнцый тэлевізійна чыгуначнікаў, паўднёва-уальскага федэрацыя гарнякоў, аб'яднанні шатландскіх гарнякоў, журналістаў, катонскіх служачых, а таксама 64 советы трох-іонаў, 68 камітэтаў заводскіх старэй, 48 мясцовых лейбарскіх арганізацыяў, 11 арганізаваных камітэтаў аб'яднаных тэатраў і машынабудуўшчыкоў і т. д.

Звыш 250 тыс. аэкзэмплараў лістовага працэста супроць забароны «Дэіл уорнер» распаўсюджана 160 заводскімі і раённымі групамі абароны гэтай газеты.

ХВАЛЮЮЧЫ СПЕКТАКЛЬ

Спектакль «Антымістэрыя трагедыя», які мы бачылі ў Польскім тэатры БССР (настаўнік А. М. Венгерка), глыбока хвалюючы. Ён здыў нас са свайм выключным адзінацтвам, рэжысёрскім і акторскім майстэрствам.

П'еса «Антымістэрыя трагедыя» В. Вішнеўскага належыць да ліку лепшых савецкіх драматычных твораў. Антымістэрыя трагедыя — гэта сімвалічнае выражэнне барацьбы працоўнага чалавечтва, вымушанага са зброй і рукамі адстаіць права на шчаслівае жыццё.

Дзея адбываецца ў атрадзе маракоў, падвержанах вялікаму ўплыў анархістаў. Да іх накіроўваецца жанчына-камісар, якая з дапамогай другіх камуністаў і савецкіх партыяў, ачышчае атрад ад анархістаў. Яна стварае першы марскі полк, які рабыцца ворага.

Спектакль на гэтай п'есе паграбуе ад рэжысёра вялікай выдумкі і талента. Імжэнне кажаць, што Венгерка бліжуча справіўся з задачай.

Ах пачытаў да камію, у кожнай перліне і мінацыне, у кожным вобразе і фразе мы адчуваем адуіную, мэтавызначаную мысл' рэжысёра. А мысл' гэта накіравана да магчыма дакладнай і поўнай перадачы асэнсу падзей з дапамогай рэалістычных мастацкіх сродкаў. Спектакль так будоваваны, што ўсе падзеі, якія адбываюцца, пераствараюць рамаі дэяга п'есы маракоў і канкрэтнай абстаноўкі. За ўсім гэтым мы адчуваем іранію, маладу рэспубліку, рашуча змагаючыся супроць ворага. Падзеі ў спектаклі авіяны рэвалюцыйнай раматэрыі, неспей і рэалістычна сённяшняга дэі і марамі аб шчаслівай будучыні.

...Не спынаючыся, як бы вывараючы кожны рух, выходзіць на карабл невялікая, хрупкая жанчына. Гэта — камісар. ЦК Камуністычнай партыі даручыў ёй арганізаваць з маракоў першы марскі полк. Пасемплі і з'езакі сустракаюць марскіх жанчыну і ў першую мінуту хочунь расправіцца з ёю. Але зразумелым, што яна з'явілася з мотыва мэталю, яны сшыпяюцца і мяняюць тастыку. Яны хочунь зрабыць з яе анархіста. Пачынаецца барацьба. Упорствам, пастойнасцю, асабістым прыкладам мужнасці камісар п'яце за сабой лепшую частку маракоў і расправіаецца з анархістамі.

Роль камісара выконвае актрыса Бароўска. Сабрана, стрыманая, гатовая ў любы момант даць атрад, жанчына-камісар прама глядзіць у твар неспейна. Праўда, яна робіць уражэнне вельмі саабай жанчыны і першы час не верыць, што такая жанчына магца быць камісарам. Але, наглядваючы за іграй, прычыкаючы да яе, мы перастаем думаць аб гэтым. Рэжысёр так будо спектакль, што яна, не гледзячы на візуіную слабасць, вырастае ў нашых вачах. Праўда, пажалода было-бо, каб камісар м'г выгядзі больш мужны і суровы. Гэта-ж — годзі грамадзянскай вайны, такі час, калі ўсё сабою трышча і вытрымлівацца толькі эннае і суровае. Вобраз камісара быў бы больш пераканавым і другой больш панахадной вопратцы для гэтай абстаноўкі. І сабыла ў нечэтуху. Калі-ж з'яўляецца на сцэну, апраўдаваў і лёгка мюнае націшкі і тонкую хустачку, нехайна накінутую на галаву — гэта лель не вяржана з тым, што такаа жанчына сапраўды прыяна суровую баявую шкату Чырваной Арміі.

Шкавы вобраз матроса Балтыскага флота Аляксея стварае арыст Шалыўскі. Анархіст да мюна кацее і пачату, ён настутова перадаецца, і ў канцы мы бачым у яго асобе аднаго з самых нахаднейшых людзей, на якіх апраўдае камі-

сар. Шалыўскі — Аляксей — гэта жыць і вельмі пераканавы вобраз.

Арыст Вацхэровіч выконвае роль мэтрса-камуніста Вайнонена. Вацхэровіч — Вайнонен — гэта не прамалінейны вобраз камуніста. Ён павязваецца з усіх бакоў, з усімі дасюнамі чалавеча, адмыслага рэвалюцыі, і нехадонамі, ідучымі перай ад перазменна некаторых рэчаў Вацхэровіч стварае эншыне вельмі выразны вобраз. Энергічны, тэмпераментны, сабрана ў камоі, пастойна настаяска і шукаючы — такі Вайнонен — Вацхэровіч.

Актор Вуцым выконвае роль важака. Актор канцэнтруе ў гэтым вобразе ўсё сілу анархістаў. Мы верым, што імяна такі мог быць важаком у крымінальных і палітычных азначэннях. Ён прымыса сабе адчуваць гаспадаром, акому ўсе падпарадкоўваюцца. Як толькі ён пачуаецца на сцене, адразу адчуваецца, што гэта прышоў гаспадар — развія, вуглаваты рух, зморны і ўздарны погляд, характарызуе яго.

Хвалюючы вобраз палоннага афіцэра стварае А. Венгерка. Мы адчуваем як у гэтым чалавеку, у рэзультате многіх год, прадзвельных на вайне і ў палоне, пачынае нараджацца сумненне ў правале той рукі, за якую ён наваў і страўну рукі. Гэты чалавек ігна не прышоў да савецкай улады, але стаў на шляху да яе. І мы верым, што ён не нахадзіў, калі ў часе расправы над ім крыўду — Няхай жыць рэвалюцыя!

Вельмі цікава выконвае роль Сіпага актэр Станіўскі, роль боімана — актэр Фрыліскі і роль камандзіра — актэр Сініўскі. Праўда, хопецка-б бачыць камандзіра ў другой палавіне спектакля больш рэзонантным як з боку знешняй выразнасці, так і ўнутранай. Хопецка-б, каб ён быў больш жытым, а не ператвараўся ў чалавеча назіральніка.

Трэба адзначыць таксама выдучы — Палава і Пётрашквіч. Ён малагой валючы спрасіаючы, рэвалюцыйным пафасам. Музыка, напісаная кампазітарам Яблона, і афармленне, зробленае мастаком Саламовым, зліваюцца з адзіным мастацкім замыслам і арганічна з'яўняюцца з усім спектаклем.

Спектакль багат рэалістычнымі, смелымі сіжэтам. Усе яны з'яўляюцца ў адно, служачы адна другой.

З найбольш сур'ёзных нехадонаў спектакля трэба адзначыць наступныя. Матэрыя матрасаў працэставалі парой непраўдзёна — погляд спадлоў, прымаўшы сабе, як хіжары. І калі гэта пачуаецца ад анархістаў, то ніяк не адпавядае другой, большай, часнай групе маракоў. Вос гэта другая група ў пачату спектакля і прадстаўлена саба.

Масавыя сцены, у палым бакуваным з вялікім гутом, парой настойліва задуляюць аб сваёй з'яўленасці. Часта матрасы пасля пераходу з аднаго месца сшыня ў другое застываюць у ненатуральных п'озах. Часта рух паўтараецца.

Вельмі добра зроблен фінал спектакля — смерць камісара. Гэты сабыя людзі, якія ігна з'яўляюцца хадзіць зрабыць расправу над камісарам, зараз стаяць над ёю, поўныя суму, сшыпяюць галавы.

Але вось тучэца сігнала, які каіца ў бой. І яны пайлі... У вышнім рагым, як сімвал, узваваецца чырвоны сныг.

Дзея адной гэтай сшыня варта ігна і ігна глядзіць спектакль «Антымістэрыя трагедыя».

Паўчучым удачынасці да аўтараў панаўняцця сарца за тым мінуты шчырага і чыста хвалювання, якія перажываеш на спектаклі.

Вл. НЕФЕД.

Тэатральныя заняткі ў Н-скай часці Захава. Вайны Г. Шаўчэнка (злева) і Я. Зембінскаў у абароне.

Фото ВЕТА.

С У А

Любіцелі лёгкай нажывы

Багрыенка наядоўта быў старшынёй Ашчэбскага сельна Палескай абласці — усяго 1 месца і 17 дзён. Жонка яго, Дэйкалава, працавала загадчыкам магазіна. З перагана-ж дню сваёй работы Багрыенка рашыў, што сельна самае пацярпелыя месца для лёгкай нажывы. Атрымаўшы вырочку ад загадчыкаў магазінаў, ён з кожнай сумы п'оную долю прысвоіў сабе. Вырочка магазіна, якім загадала яго жонка Дэйкалава, як і правіла, наступала ў яго кішэню. Каб уцягнуць сялія зямшчыства, Багрыенка знішчэў фактары на наступныя тавары.

За фактары час жукі Багрыенка расцрышчэў і прысвоіў 19.132 рублі. У акежні мінутага года пера галавой справадзана ён атрымаў з банка 5.503 рублі на вышлату зарплат. Гэтыя грошы пайлі на «п'яныя расхады». Апрача таго, ён прабаў, разам са сваім прышчелам — інструктарам райсамаўскага Радзько — многа тавараў у «кредыт», сабракаваў даведку «зволон на ўласнаму жадаўшю», і знік.

Праз некаторы час Багрыенка быў арэштраван у Давенскай абласці, дастаўлен у Ашчэбскі рай і прышчэнут да судовай аказанасці.

Ігнаўна судовага галета па крымінальных справах Вярхоўнага суда БССР разгледзена гэту справу. Багрыенка прагаворан да 10 год пазбаўлення волі з паражэннем у правах на 5 год, былі інструктар Радзько — да 2 год, Дэйкалава — да 1 года і 6 месцаў пазбаўлення волі.

Коратка

У раёнах Беларускай абласці адбыліся нарады мадальных дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных, сшыкаючы райкомыі коаамола. Удзельнікі нарады пазадзіліся вопытам сваёй работы ў саветах.

Завад «Чырвоны бароц» у Оршы атрымаў загад на вырб першых 20 зротмальных. Машыны прышчэнены для дражальных работ пры асушэнні багот.

Адказы рэдактар М. К. АСТАПЕНКА.

Дзяржаўны аркестр Лепна Вярхоўнага тэатра оперы і балета БССР
23 мая
ЛЕПНА
ВОЗВРАТ
Пачатак у 8 г. веч.

ДЗЯРЖЫЦЬК
(Парк ім. Горькага, тэл. 22-725)

СЕННЫ ВЯЛКАЕ ПЫРКАВЕ ПРАДАСТАВЛЕННЕ
У 8-х аддзельнях.

У праграме — усе віды пірковага мастацтва.

Хлопец з Тайгі
Кіноагавор «Чырвоная зорка» ГРУПА КАРНАКОВА

Хлопец з Тайгі
Кіноагавор «Гэтыя дзеньні» МАК КАХАННЕ

Дзяржаўны тэатр Лепна
1. «В» купольнай сцяны.
2. Стары двор. Вятчына савесны для каросых вялікіх вальс.

У адзел аб'яў
шантэл. 20-844

Кіноагавор „Р О Д И Н А“
СЕННЯ, 27 мая і шчыдзёна
НОВЫ ГУБ'ЯВЫ МАСТАЦКІ ФІЛЬМ
в'ятворчэскай Маскоўскай ардыі. Лепна кіноагаворы «Масфільм»
ХЛОПЕЦ З ТАЙГІ
НА ЛЕТНЯЯ ЗОТРАДЗЕ КАНЦЕРТНАЕ ВЫСТУПЛЕННЕ
ЛЕНІНГРАДСКАГА ДЖАЗ-АРКЕСТРА
пад кіраўніцтвам С. Н. Юзэфюна пры ўдзеле артыстаў К. А. Петрускага (саксар), Л. Чэрныя (спевы), Акыянаў і Гаўрыя (балет).
Пачатак савесу ў 8, 7.45, 9.20 і 11 г. вечара.
Пачатак канцэртаў за поўгадзінны да пачатку савеса.

ДА УВАГІ ЛЕСАРУДЫ!
Калгасай, калгасніцай і працоўнай аднаасобніцай!
АРГАНІЗУЙЦЕ МАСАВУЮ ЗАГАТОВКУ
ІВАВАЙ, ЛАЗОВАЙ, КАРЫ І ЛІПАВАГА ЛУБУ
Для скурана-адуіткавай прамыяловасці.
ЗНАЙШЧЕ ЛАЗОВАЙ КАРЫ рабыце толькі са зрубленага хіжста. ЯЛОВУЮ КАРУ вшмаіце са зрубленай яловай драўніны. СУШЫШЧЕ КАРУ паветранай сущкай. ЗАХОУВАЙЧЕ вшмаіту кару ад дэмаду.
ЗДАВАШЧЕ КАРУ на склады райагаў і сельна стапавіцкай кааперацыі ў неабмежаванай колькасці. ДОВРАЯ КАРА І ЛУБ — матэрыял для выпрацоўкі высаканаснага зобутку і іншых скураных вырабаў. ЧАС ЗНАЙШЧЕ КАРЫ — перыяд сока-грушчэ, з мая да 15 ліпеня.
ЛЕСАРУБАЧНЫЯ ВШЕТЫ МОЖНА АТРЫМАЧЕ У ЛЕССАХ І У РАП-ЛЕССАХ, згодна паставоны СНК БССР.

ГАЛОУСНАБЛЕПРОМ БССР.
АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВШТАРЭНТА: Мінск, Савецкая, 40. Тэлефоны: агляны рэдактар — 2-00-90 (камутатар); п'ятытвы — 102. прыёмны рэдактар — 2-13-32. намеснік адказнага рэдактара — 2-13-33. адказны сакратар — 2-13-35. адказны рэдактар — 2-13-40. літэратурны — 2-13-66. адказны аддзел прапаганды і агітатыві — 2-31-89. адказны аддзел аглянаў і аглянаў — 2-33-53. аддзел перадавання і аддзел перадавання — 2-18-55. аддзел перадавання — 2-18-55. аддзел перадавання — 2-18-55. аддзел перадавання — 2-18-55.

ЛЕНІНГРАДСКІ ВЕДЗЬНАРЫ ІНСТЫТУТ
АВВЯШЧЭ ПРЫЁМ СТУДЭНТАЎ
НА ПЕРШЫ КУРС ІНСТЫТУТА.
Тэрмін прышчэны — 5 год.
Прыёмныя іспыты — з 1-га жніўня — па рускай мове, літаратуры, фізіцы, хіміі.
Усе прышчэны забеспечываюцца інтэрнатам.
Аплатасова дзе прышчэ на першы курс заочнага аддзялення.
Дакументы накіроўваць па адрасу:
Ленінград, 6, Чэрніцкая вул., д. 6.
ПРЫЁМНАЯ КАМІСІЯ.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАУНЫ УНІВЕРСІТЭТ
АБ'ЯВЛЯЕ ПРЫЁМ У АСПІРАНТУРУ
(з адрывам ад в'ятворчэскай і заочнаю) на спецыяльнасцях:
ГІСТОРЫЯ ВШЧО, БЕЛАРУСКАЯ МОВА, БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА.
ПРЫЁМ ЗАП' 15 МАЯ ДА 1 ЖНІВНЯ.
Конкурсная іспыты (на дыялектнацкім і гістарычным матэрыяламі, замежнай мове і выабранай спецыяльнасці) абудуцца з 1 па 15 жніўня.
На а